

Література:

1. Ключник О., Грицик Г. Труднощі науково-технічного перекладу [Електронний ресурс] : стаття з наукової конференції / О. Ключник, Г. Грицик. Київ, 2013. 4 с. – Режим доступу до статті : <http://conferences.neasmo.org.ua/node/1408>
2. Дерді Е. Т. Причини низької якості науково-технічного перекладу та шляхи їх подолання / Е. Т. Дерді, А. С. Сахро // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2011. С. 34–39.
3. Юхимець С. Ю. Особливості перекладу науково-технічного дискурсу (на матеріалі перекладів з англійської мови українською). Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2018. №27. С. 223–232.
4. Абрашкевічус Г. Вплив міжкультурної комунікації на проблеми ідентичності / Галина Абрашкевічус // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми культурної ідентичності : глобальний та локальний виміри”, 23– 24 квіт. 2010 р. Острог : Вид-во нац. ун-ту “Острозька академія”, 2010. С. 16–28.

Тарабукіна А.С.

Загальні принципи англо-українського перекладу комп’ютерної термінології

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

З розвитком сфери інформаційних технологій сформувався особливий пласт спеціальної лексики. З кожним роком у термінологічних словниках, сфери комп’ютерних технологій різних країн світу, з’являються нові слова і терміни. Звичайно, новоутворені терміни проходять певний процес становлення у мові оригіналу, а вже потім починають розповсюджуватися країнами світу, шляхом перекладу. Тож треба зазначити, що за рахунок цього повною мірою зросла потреба у вдосконаленні методів та принципів перекладу комп’ютерної термінології як фахового, так і повсякденного вжитку.

Актуальність дослідження. Актуальність і вагомість дослідження перекладу англomовних комп'ютерних термінів є очевидною. Адже компютерна термінологія стала об'єктом уваги вчених-мовознавців, перекладознавців, оскільки, як можна помітити з інших галузей науки, спеціальна лексика іноді проникає в літературну мову і закріплюється в ній на довгі роки. Вона зумовлена прогресуючими процесами комп'ютеризації

Постановка мети і завдань. У ході аналізу специфіки перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську мову, **метою** роботи є створення моделі перекладу термінів комп'ютерних технологій

Об'єкт дослідження – комп'ютерні терміни.

Предмет дослідження – структурно-семантичні особливості комп'ютерної термінології, засоби перекладу комп'ютерних термінів.

Наукова новизна – вироблення моделі перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську.

Теоретична новизна дослідження полягає у визначенні місця комп'ютерної термінології у системі лексичних одиниць мови, у систематизації наукових знань про термін як одиницю перекладу.

Практична новизна роботи полягає в дослідженні комп'ютерної терміносистеми з погляду її семантики та структурних особливостей.

Говорячи про термінологію, лінгвісти, як правило, розрізняють [16, с. 67]:

а) розділ мовознавства, що вивчає терміни (у цьому значенні все частіше використовують слово «термінознавство»);

б) фахову лексику в складі усіх слів певної мови (ми говоримо, наприклад, «німецька термінологія»);

в) спеціальну лексику або галузеву термінологію, що обслуговує певну галузь науки чи техніки («лінгвістична термінологія», «будівельна термінологія»).

Галузеві термінології називають терміносистемами. Системність термінології зумовлена двома типами зв'язків, які надають множинам термінів системного характеру:

1) логічними зв'язками (то терміни, які називають поняття, мають теж бути системно пов'язаними);

2) мовними зв'язками (їм властиві всі ті зв'язки, які характерні для загальноповживаних слів – синонімічні, антонімічні, словотвірні, полісемічні, граматичні, родовидові та ін.) [16, с. 8].

Таким чином, термінологія – це не хаотична множина слів, а організована на логічному й мовному рівні система спеціальних назв. Системність є однією з найважливіших умов існування терміна.

Серед основних ознак терміна (або вимог, які висуваються до термінів) можна виділити такі [27, с. 89]:

1. Системність.

За межами своєї терміносистеми термін може мати зовсім інше значення, наприклад: термін *storage* позначає «пам'ять» в обчислювальній техніці, а в інших сферах активно вживається у значеннях «склад», «сховище» та ін.

2. Наявність дефініції.

Кожний науковий термін має дефініцію (визначення), яка чітко окреслює, обмежує його значення. Так, дефініцією терміна *machine conditions* є вислів «умови, в яких працює верстат».

3. Точність.

Термін повинен якнайповніше передавати суть поняття, яке він позначає, наприклад: *accuracy analysis* – *аналіз точності*, *package body* – *тіло пакета*.

4. Стислість.

5. Однозначність.

6. Незалежність від контексту.

7. Відсутність синонімів.

8. Відповідність правилам і нормам певної мови.

9. Експресивна нейтральність.

У своїй більшості терміни позбавлені емоційно-експресивного забарвлення. Але причинами певної інтенсивності деяких семантичних складових термінів можуть бути намагання підкреслити елітарність уявлення

того, хто говорить, або намагання сховати свої наміри, наприклад: *black hole*, *black box*, *black humor* [25, с. 76].

10. Милозвучність.

Термін повинен бути милозвучним (вимога евфонії).

Способи термінотворення

Для словотвірної архітекτονіки термінологічних одиниць більшості мов характерні в цілому ті ж самі принципи, що й для загальноживаних одиниць. А.С. Д'яков та Т.Р. Кияк пропонують таку класифікацію словотворчих типів термінів [6, с. 183]:

1. Терміни – кореневі слова:

- корінна непохідна лексика (*nose*, *ніс*);
- запозичена непохідна лексика (*atom*, *атом*).

2. Похідна лексика:

- терміни, утворені за допомогою суфіксації (*explosion*, *жабка*);
- терміни, утворені за допомогою префіксації (*unemployment*, *відбій*).

3. Терміни-складні слова (*turbogenerator*, *самоокупність*).

4. Терміни-словосполучення (*direct current*, *обчислювальна машина*).

5. Терміни-абревіатури (*NMR – nuclear magnetic resonance*, *РОЦ – регіональний обчислювальний центр*).

6. Літерні умовні позначення (*g = Gramm*).

7. Символи (знаки) – математичні, хімічні, астрономічні, ботанічні та інші (*% = Prozent*).

8. Номенклатура.

Для перекладу термінів-словосполучень використовують:

- описовий спосіб:

*When removing **the power plug**, make sure that all the lamps on the Operation Panel are not lit before removing the plug* [29, с. 8]. *Виймаючи **штпелсель шнура живлення**, переконайтеся, що всі індикатори на панелі керування вимкнено.*

- прийом транскрибування:

A USB cable is necessary to connect the machine with your computer [29, с. 16].

USB-кабель використовується для підключення апарата до комп'ютера.

- прийом калькування:

Lift the Scanning Unit (Cover) and fix it with the Scanning Unit Support [28, с. 19]. **Підніміть модуль сканування (кришку) та зафіксуйте його за допомогою підпори модуля сканування.**

Отже, переклад термінів є однією з найскладніших проблем перекладознавства, бо термінологія постійно розвивається. Термінологія ІТ має попит у фахівців та вимагає особливої уваги. Деколи виникають труднощі в процесі їх перекладу, бо переклад є неможливим без спеціальних знань, що пов'язані з особливостями перекладу термінів. Переклад потребує доброго знання ІТ галузі, розуміння змісту англомовних термінів і знання термінології українською. В процесі перекладу термінології виділяють етапи з'ясування значення терміна і переклад значення рідною мовою. При перекладі терміну, можна не зосереджуватись на контексті(але є важливим для загального, інтуїтивного розуміння), бо еквівалентом терміну буде тільки термін, але не завжди перекладом терміну буде проста заміна англійського слова українським. Тому, існує декілька способів перекладу ІТ термінів: калькування, транс кодування, описовий та еквівалентний переклад.

Література:

1. Англо-український словник комп'ютерних термінів [Електронний ресурс].
2. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад / Білозерська Л.П. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 232 с.
3. Бондаренко Н. Ю. Особливості словотвору лексичних інновацій сфери комп'ютерних технологій та деякі проблеми їх перекладу / Н. Ю. Бондаренко // Філологічні трактати. – 2010. – № 1. – С. 6 – 12.

4. Грицькова Н. В. Проблеми перекладу технічних текстів комп'ютерної тематики / Н. В. Грицькова // Вісник Дніпропетровського ун-ту. – 2013. – № 19. – С. 8 – 10.

5. Зацний Ю. А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник / Зацний Ю. А. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.

6. Карабан В.І. Переклад англійської науково-технічної літератури / Карабан В.І. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 576 с.

7. Черноватий Л. М. Переклад англійської технічної літератури.– Вінниця: Нова Книга, 2006. – 296 с.

8. Catford I. C. A Linguistic Theory of Translation / I.C. Catford. – London: Oxford University Press, 1990. – 103 p.

9. Internal Optical Drive [Quick Installation Guide in 33 Languages]. – First Edition V1. – July 20007. – 41 p.